

ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ**ΠΡΟΣΔΟΚΙΑ: Υπευθυνότητα****Σχολικός Χώρος: Τάξη****Κοινωνική δεξιότητα: Ακολουθώ οδηγίες****Στόχοι μαθήματος:**

Ο μαθητής να:

1. **Ονομάζει** τα βασικά βήματα της κοινωνικής δεξιότητας «ακολουθώ οδηγίες» στην τάξη:
Όταν ο εκπαιδευτικός δώσει το σήμα προσοχής:
  - ο Σταματώ αμέσως ό,τι κάνω.
  - ο Βλέπω τον ενήλικα.
  - ο Κουνώ το κεφάλι ή λέω «εντάξει» (αν έχω καταλάβει την οδηγία).
  - ο Ρωτώ σηκώνοντας το χέρι (αν δεν έχω καταλάβει την οδηγία).
  - ο Εκτελώ αμέσως την οδηγία.
2. **Εκτελεί** τα βασικά βήματα της κοινωνικής δεξιότητας στην τάξη.

Υλικά: Παρουσίαση σε PowerPoint, παρουσίαση βίντεο, Dienes

Αξιολόγηση: Φύλλο αξιολόγησης

Διάρκεια μαθήματος: 40 λεπτά

Με βάση την επιστημονική βιβλιογραφία και την εκπαιδευτική έρευνα, η αποτελεσματική διδασκαλία κοινωνικών δεξιοτήτων (direct social skill instruction) στηρίζεται στο ακόλουθο διδακτικό μοντέλο:

1. Ο εκπαιδευτικός **ΔΕΙΧΝΕΙ** την επιθυμητή συμπεριφορά.
2. Ο εκπαιδευτικός **ΚΑΘΟΔΗΓΕΙ** τα παιδιά στην εφαρμογή της συμπεριφοράς λέγοντάς τους τι βήματα να εφαρμόσουν και πώς να τα εφαρμόσουν.
3. Ο εκπαιδευτικός **ΕΛΕΓΧΕΙ** δίνοντας πολλές ευκαιρίες για **εξάσκηση** (δυάδες, ομάδες, ατομικά).
4. Ο εκπαιδευτικός παρέχει **ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΘΕΤΙΚΗ και ΔΙΟΡΘΩΤΙΚΗ ανατροφοδότηση** (π.χ., «Ναι! Έδειξες υπευθυνότητα ξεκινώντας αμέσως την εργασία σου!»)

Εισαγωγή/Παρουσίαση Δεξιότητας

Διάρκεια (σε λεπτά)	Δραστηριότητες εκπαιδευτικού	Πιθανές απαντήσεις μαθητών
3'	<p>1. Ονομάζω τη δεξιότητα στους μαθητές. «Σήμερα θα μάθουμε πώς να ακολουθούμε οδηγίες στο μάθημα».</p> <p>2. Συζητώ από κοινού με τους μαθητές τη λογική και την κοινωνική χρησιμότητα της αναμενόμενης συμπεριφοράς. «Όλοι στο σχολείο ενδιαφέρονται για εσάς και θέλουν να προοδεύσετε στη μάθηση σας. Γι' αυτό θέλουμε να ακολουθείτε τις οδηγίες, ώστε να δείχνετε υπευθυνότητα και να προχωρά πιο εύκολα το μάθημα».</p> <p>«Ακολουθώντας οδηγίες στο μάθημα δείχνει υπευθυνότητα. Τι νομίζετε ότι κερδίζουμε αν ακολουθούμε τις οδηγίες;»</p> <p>«Τι νομίζετε ότι χάνουμε αν δεν ακολουθούμε τις οδηγίες στο μάθημα;»</p> <p>Παρέχω άμεση, συγκεκριμένη θετική ανατροφοδότηση στις απαντήσεις των μαθητών («Πολύ ωραία! Ναι, όταν ακολουθούμε οδηγίες δείχνουμε υπευθυνότητα...»)</p>	<p><i>Δεν διακόπτουμε το μάθημα, δεν ενοχλούμε τα άλλα άτομα, ολοκληρώνουμε τις εργασίες μας, κερδίζουμε προνόμια</i></p> <p><i>Διακόπτουμε το μάθημα, ενοχλούμε τα άλλα άτομα, δεν ολοκληρώνουμε τις εργασίες μας, χάνουμε προνόμια.</i></p>

Μοντελοποίηση Δεξιότητας

Διάρκεια	Δραστηριότητες εκπαιδευτικού	Πιθανές απαντήσεις μαθητή
12'	<p>3. <u>ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΩ</u> τα βήματα του κανόνα μέσω παρουσίασης στο πρόγραμμα PowerPoint.</p> <p>«Κοιτάζτε στον υπολογιστή και ακούστε προσεχτικά τι θα σας πω». Στην παρουσίαση περιλαμβάνονται με απλό και εποπτικοποιημένο τρόπο τα βήματα «ακολουθώ οδηγίες». Πρώτα προβάλλω τις διαφάνειες 1-3.</p> <p>«Λοιπόν, σήμερα θα μάθουμε πώς δείχνουμε υπευθυνότητα</p>	<p>Παρακολουθούν στον πίνακα.</p>

	<p>ακολουθώντας οδηγίες στο μάθημα». Έπειτα, δείχνω τις διαφάνειες 4-10 για τα ακόλουθα.</p> <p>Ακολουθώ οδηγίες σημαίνει:</p> <p>Όταν ο εκπαιδευτικός δώσει το σήμα προσοχής:</p> <ol style="list-style-type: none"> i. Σταματώ αμέσως ό,τι κάνω. ii. Βλέπω τον ενήλικα. iii. Κουνώ το κεφάλι ή λέω «εντάξει» (αν έχω καταλάβει την οδηγία). iv. Ρωτώ σηκώνοντας το χέρι (αν δεν έχω καταλάβει την οδηγία). v. Εκτελώ αμέσως την οδηγία. <p>4. Συζητούμε με τους μαθητές παραδείγματα και αντιπαραδείγματα της επιθυμητής συμπεριφοράς.</p> <p>«Πέστε παραδείγματα που δείχνουν ότι ακολουθείτε τις οδηγίες στο μάθημα».</p> <p>«Πέστε παραδείγματα που δείχνουν ότι δεν ακολουθείτε τις οδηγίες στο μάθημα».</p> <p>Παρέχω άμεση, συγκεκριμένη θετική ανατροφοδότηση στις απαντήσεις των μαθητών («Υπέροχα! Η ορθή απάντηση είναι ότι είμαστε υπεύθυνοι ακολουθώντας τις οδηγίες του μαθήματος»).</p>	<p><i>Π1-ν: Όταν η δασκάλα ζητήσει να ανοίξουμε το βιβλίο μας στη σελίδα 35, εκτελώ αμέσως την οδηγία.</i></p> <p><i>Π2-ν: Όταν η δασκάλα ζητήσει να αφήσουμε τα μολύβια μας κάτω, εκτελώ αμέσως την οδηγία.</i></p> <p><i>Π3-ν: Όταν η δασκάλα ζητήσει να ολοκληρώσω την άσκηση στο βιβλίο, εκτελώ αμέσως την οδηγία.</i></p> <p><i>Π1-Χ: Όταν η δασκάλα ζητήσει να ανοίξουμε το βιβλίο μας στη σελίδα 35, παίζω με τη κασετίνα μου.</i></p> <p><i>Π2-Χ: Όταν η δασκάλα ζητήσει να αφήσουμε τα μολύβια μας κάτω, εγώ συνεχίζω να γράφω.</i></p> <p><i>Π3-Χ: Όταν η δασκάλα ζητήσει να ολοκληρώσω την άσκηση στο βιβλίο, μιλώ με το διπλανό μου.</i></p>
--	--	--

	<p>5. Παρουσιάζω τρία φιλμάκια (δύο παραδείγματα και ένα αντιπαραδείγμα του κανόνα) για αναγνώριση/κατανόηση των βημάτων της συμπεριφοράς (διαφάνειες 12-14) .</p> <p>Ζητώ από τα παιδιά να αναγνωρίσουν τι έκανε το παιδί σε κάθε σενάριο. Εισήγηση: ΜΗΝ αφιερώσετε χρόνο συζήτησης στα σενάρια. Η έμφασή μας εδώ είναι να <u>αναγνωρίσουν/ανακαλέσουν σωστά τα βήματα της συμπεριφοράς</u>. Δηλαδή, στο σενάριο-παράδειγμα ζητάμε από τα παιδιά να αναγνωρίσουν και να αναφέρουν τα βήματα της επιθυμητής συμπεριφοράς. Στο σενάριο-αντιπαραδείγμα, τα παιδιά αναφέρουν την προβληματική συμπεριφορά και ο εκπαιδευτικός καθοδηγεί τα παιδιά να ανακαλέσουν τα βήματα της επιθυμητής συμπεριφοράς.</p> <p>«Τι κάνει το παιδί;»</p> <p>Φιλμάκι #1α (Παράδειγμα): Οδηγίες για Μαθηματικά</p> <p>Φιλμάκι #1β (Παράδειγμα): Οδηγίες για Μαθηματικά και ερώτηση παιδιού</p> <p>Φιλμάκι #2 (Αντιπαραδείγμα): Οδηγίες για Μαθηματικά και παιχνίδι από κάποια παιδιά</p> <p>6. <u>ΕΦΑΡΜΟΖΩ</u> τα βήματα του κανόνα <u>εξηγώντας μεγαλόφωνα</u> το κάθε βήμα, καθώς οι μαθητές παρακολουθούν. Δηλαδή, υποδύομαι τον μαθητή, ΔΕΙΧΝΟΝΤΑΣ και ΛΕΓΟΝΤΑΣ τι κάνω.</p> <p>«Κοιτάξτε με να εφαρμόζω τα βήματα του κανόνα «ακολουθώ τις οδηγίες». Η δασκάλα μου ζητά να γράψω την πρόταση “Τα παιδιά παίζουν” στο τετράδιό μου. Εγώ βλέπω τη δασκάλα καθώς εξηγεί. Κουνώ το κεφάλι μου καταφατικά και εκτελώ αμέσως την οδηγία».</p> <p>7. <u>ΔΕΙΧΝΩ</u> δύο παραδείγματα και δύο αντιπαραδείγματα του κανόνα. Οι μαθητές απαντούν ομαδικά αν είναι κατάλληλη ή ακατάλληλη συμπεριφορά.</p> <p>«Θα σας δείξω ξανά κάποιες συμπεριφορές και θέλω να μου πείτε αν είναι κατάλληλες ή ακατάλληλες συμπεριφορές».</p> <p>Εισήγηση: για ομαδικές αποκρίσεις, τα παιδιά μπορούν να σηκώνουν τον αντίχειρα για τη σωστή απόκριση και να αναποδογυρίζουν τον αντίχειρα για τη λανθασμένη απόκριση. Άλλη εισήγηση είναι μέσω καρτών απόκρισης με X ή √.)</p> <p><u>Σενάριο #1 (Παράδειγμα):</u> Υποδύομαι τον μαθητή, ΔΕΙΧΝΩ ΚΑΙ</p>	<p>Σηκώνουν χέρι και δίνουν ατομικές απαντήσεις.</p> <p><i>Βλέπουν τη δασκάλα, ακούνε προσεκτικά και εκτελούν την εργασία. Βλέπουν τη δασκάλα, ακούνε προσεκτικά και μια μαθήτρια ρωτά</i></p> <p><i>Παίζουν καθώς η δασκάλα δίνει οδηγίες</i></p> <p>Παρακολουθούν τι κάνει ο εκπαιδευτικός.</p> <p>Δίνουν ομαδικές αποκρίσεις.</p> <p>Ανεβάζουν προς τα πάνω τον αντίχειρα (ή σηκώνουν</p>
--	--	--

	<p>ΛΕΩ τη συμπεριφορά. Μια μαθήτρια υποδύεται την εκπαιδευτικό. Μετά ρωτώ: «Ακολουθήσα τις οδηγίες σωστά;» «Η τάξη δουλεύει με τα υλικά Dienes. Η δασκάλα δίνει σήμα προσοχής και δίνει οδηγίες για τον αριθμό των δεκάδων και μονάδων που θα χρησιμοποιήσουν. Οι μαθητές παρακολουθούν με βάση τα βήματα της συμπεριφοράς. Στη συνέχεια, εκτελούν την οδηγία της δασκάλας.»</p> <p><u>Σενάριο #2 (Παράδειγμα):</u> Υποδύομαι τον μαθητή, ΔΕΙΧΝΩ ΚΑΙ ΛΕΩ τη συμπεριφορά. Μια μαθήτρια υποδύεται την εκπαιδευτικό. Μετά ρωτώ: «Ακολουθήσα τις οδηγίες σωστά;» «Η δασκάλα εξηγεί ένα γραμματικό κανόνα στον πίνακα και ακολούθως ζητά από τους μαθητές να γράψουν τις λέξεις του πίνακα στην άσκηση 3. Ο μαθητής δεν έχει καταλάβει την οδηγία και σηκώνει το χέρι του για βοήθεια.»</p> <p><u>Σενάριο #3 (Αντιπαράδειγμα):</u> Υποδύομαι τον μαθητή, ΔΕΙΧΝΩ ΚΑΙ ΛΕΩ τη συμπεριφορά. Μια μαθήτρια υποδύεται την εκπαιδευτικό. Μετά ρωτώ: «Ακολουθήσα τις οδηγίες σωστά;» «Η δασκάλα της μουσικής ζητά από τα παιδιά να τραγουδήσουν μαζί ένα τραγούδι μόλις τους δώσει το σήμα. Η μαθήτρια ζωγραφίζει πάνω στο φυλλάδιο της μουσικής και δεν τραγουδάει.»</p> <p><u>Σενάριο #4 (Αντιπαράδειγμα):</u> Υποδύομαι τον μαθητή, ΔΕΙΧΝΩ ΚΑΙ ΛΕΩ τη συμπεριφορά. Μια μαθήτρια υποδύεται την εκπαιδευτικό. Μετά ρωτώ: «Ακολουθήσα τις οδηγίες σωστά;» «Η δασκάλα ζητά από τα παιδιά να μπουν σε γραμμή στην είσοδο της τάξης. Ο μαθητής παίζει με αντικείμενα που υπάρχουν στο θρανίο και δε σηκώνεται από τη θέση του.»</p> <p>Παρέχω άμεση, συγκεκριμένη θετική ανατροφοδότηση στις απαντήσεις των μαθητών («Πολύ ωραία! Ξεχωρίσατε αμέσως ποιες είναι οι κατάλληλες και ποιες είναι οι ακατάλληλες συμπεριφορές»)</p>	<p>την καρτέλα με το √).</p> <p>Ανεβάζουν προς τα πάνω τον αντίχειρα (ή σηκώνουν την καρτέλα με το √).</p> <p>Κατεβάζουν προς τα κάτω τον αντίχειρα (ή σηκώνουν την καρτέλα με το X).</p> <p>Κατεβάζουν προς τα κάτω τον αντίχειρα (ή σηκώνουν την καρτέλα με το X).</p>
--	--	--

Καθοδηγημένη Εξάσκηση

Διάρκεια	Δραστηριότητες εκπαιδευτικού	Πιθανές απαντήσεις μαθητή
15'	<p>8. Οι μαθητές μετατρέπουν τα σενάρια #3 και #4 πιο πάνω σε επιθυμητές συμπεριφορές.</p> <p>«Η δική σας σειρά να διορθώσετε τα λάθη που έγιναν στον</p>	Ένας μαθητής-πρότυπο

	<p>κανόνα προηγουμένως. Στο σενάριο με το φυλλάδιο στη Μουσική, τι έκανα; Τι έπρεπε να κάνω; Δείξτε μου το!»</p> <p>Όταν τελειώσει τον ρωτώ: «Πώς ακολούθησες οδηγίες στο μάθημα;»</p> <p>«Στο σενάριο με τη γραμμή της τάξης τι έκανα; Τι έπρεπε να κάνω; Δείξτε μου το!»</p> <p>Όταν τελειώσει τον ρωτώ: «Πώς ακολούθησες οδηγίες στο μάθημα;»</p> <p>9. Γίνεται παιχνίδι ρόλων μεταξύ εκπαιδευτικού και ολόκληρης της τάξης. Ο εκπαιδευτικός και ένας μαθητής (ή ολόκληρη τάξη, όπου είναι εφικτό) εναλλάσσουν ρόλους στα 2 σενάρια. Μετά την εκτέλεση κάθε σεναρίου, η εκπαιδευτικός με την τάξη κοιτάζουν τα βήματα του κανόνα (δες διαφάνεια 4) και αξιολογούν τη συμπεριφορά τους στο κάθε σενάριο. Για κάθε βήμα που εφαρμόζεται σωστά γράφω ✓ δίπλα στο συγκεκριμένο βήμα. Αν εφαρμόστηκε λανθασμένα γράφω Χ.</p> <p><u>Σενάριο #1: Τέχνη</u> «Στο μάθημα της τέχνης η δασκάλα ζητά από τους μαθητές να χρησιμοποιήσουν μόνο τρία χρώματα. Η μαθήτριά χρησιμοποιεί όλα τα χρώματα». Υποδύομαι τον ρόλο του μαθητή και μια μαθήτριά την εκπαιδευτικό. «Ας ελέγξουμε πώς εφαρμόσαμε τον κανόνα». Μετά την εκτέλεση του σεναρίου, η εκπαιδευτικός με την τάξη κοιτάζουν τα βήματα του κανόνα (δες διαφάνεια 4) και αξιολογούν τη συμπεριφορά τους στο κάθε σενάριο. Για κάθε βήμα που εφαρμόζεται σωστά, γράφω ✓ δίπλα στο συγκεκριμένο βήμα. Αν εφαρμόστηκε λανθασμένα γράφω Χ. Για κάθε λανθασμένο βήμα, ζητώ από μαθητές να εκτελέσουν το σωστό βήμα. Δίνουμε θετική και συγκεκριμένη ανατροφοδότηση (δες πίνακα σελ.7).</p> <p><u>Σενάριο #2: Φυσικές Επιστήμες</u> «Στο μάθημα της επιστήμης, η δασκάλα ζητά από τους μαθητές να προσθέσουν ένα υλικό στον δοκιμαστικό σωλήνα. Η μαθήτριά κρατά το υλικό στα χέρια της και το επεξεργάζεται». Υποδύομαι τον ρόλο του μαθητή και μια μαθήτριά την εκπαιδευτικό. «Ας ελέγξουμε πώς εφαρμόσαμε τον κανόνα». Μετά την εκτέλεση του σεναρίου, η εκπαιδευτικός με την τάξη κοιτάζουν τα βήματα του κανόνα (δες διαφάνεια 4) και αξιολογούν τη</p>	<p>δείχνει τα σωστά βήματα.</p> <p><i>Είδα τη δασκάλα, κούνησε καταφατικά το κεφάλι και ξεκίνησα την οδηγία.</i></p> <p>Ένας μαθητής-πρότυπο δείχνει τα σωστά βήματα. Άκουσα τη δασκάλα, κούνησα καταφατικά το κεφάλι μου και εκτέλεσα την οδηγία.</p> <p>Μια μαθήτριά υποδέχεται την εκπαιδευτικό.</p> <p>Οι μαθητές διορθώνουν τα βήματα.</p> <p>Οι μαθητές διορθώνουν τα βήματα.</p>
--	--	---

	συμπεριφορά τους στο κάθε σενάριο. Για κάθε βήμα που εφαρμόζεται σωστά, γράφω ✓ δίπλα στο συγκεκριμένο βήμα. Αν εφαρμόστηκε λανθασμένα γράφω Χ. Για κάθε λανθασμένο βήμα, ζητώ από μαθητές να εκτελέσουν το σωστό βήμα. Δίνουμε θετική και συγκεκριμένη ανατροφοδότηση (δες πίνακα σελ.7).	
--	--	--

Ανεξάρτητη Εξάσκηση

Διάρκεια	Δραστηριότητες εκπαιδευτικού	Πιθανές απαντήσεις μαθητή
10'	<p>10. Ανακεφαλαιώνω μαζί με τους μαθητές τα βήματα της επιθυμητής συμπεριφοράς. «Σήμερα έχουμε μάθει πώς να δείχνουμε υπευθυνότητα στο μάθημα ακολουθώντας οδηγίες. Ας διαβάσουμε μαζί τα βήματα που χρειάζεται να θυμάστε για να ακολουθείτε τις οδηγίες» (δείχνουμε τη διαφάνεια 4 στα παιδιά και διαβάζουμε όλοι μαζί).</p> <p>11. Αξιολογώ τους μαθητές στην εκμάθηση του κανόνα ζητώντας από τα παιδιά να συμπληρώσουν τα τρία σενάρια στο φύλλο εργασίας. Μαζεύω το συμπληρωμένο φύλλο εργασίας και το δίνω για ανατροφοδότηση προς την ομάδα-πυρήνα ΠροθεΣυ.</p>	Ολοκληρώνουν το φύλλο εργασίας.

ΑΜΕΣΗ ΚΑΙ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ

Γενικός λεκτικός έπαινος	Συγκεκριμένος λεκτικός έπαινος
Παράδειγμα: «Πολύ καλή προσπάθεια!»	Παράδειγμα: «Μπράβο! Έδειξες υπευθυνότητα βλέποντας τη δασκάλα σου και ρωτώντας σηκώνοντας το χέρι».

ΥΠΕΥΘΥΝΟΤΗΤΑ – Ακολουθώ οδηγίες

Όνομα μαθητή: _____

Τάξη: _____

1. Διάβασε την κάθε ιστορία και σκέψου πώς θα δείξεις υπευθυνότητα ακολουθώντας οδηγίες στο μάθημα.
2. Γράψε την απάντησή σου και φτιάξε ένα σχέδιο για αυτή.

Στο μάθημα της Γεωγραφίας, ο δάσκαλος δίνει την υδρόγειο σφαίρα σε μια ομάδα και τους ζητά να βρουν μια χώρα. Ο μαθητής ζωγραφίζει στο τετράδιο του και δεν ασχολείται με την δραστηριότητα. Τι έπρεπε να κάνει;

.....

.....

.....

.....

.....

Στο μάθημα των υπολογιστών, ο δάσκαλος ζητάει από τους μαθητές να αφήσουν το ποντίκι και να κοιτάξουν στον πίνακα για να τους εξηγήσει το επόμενο βήμα που έχουν να κάνουν. Ο μαθητής συνεχίζει να παίζει στον υπολογιστή με το ποντίκι. Τι έπρεπε να κάνει;

.....

.....

.....

.....

.....

Στο μάθημα των μαθηματικών, ο δάσκαλος δίνει στους μαθητές ένα φύλλο εργασίας και τους ζητά να λύσουν την άσκηση 3. Η μαθήτριά ακούει την οδηγία, λέει «εντάξει» και την εκτελεί. Τι έπρεπε να κάνει;

.....

.....

.....

.....

.....